

Elinvoimajohtajan ja opetus- ja kasvatusjohtajan lausunto valtuustoaloitteeseen ”Mitä nuoret, lapsiperheet ja täällä työssäkäyvät arvostavat ja toivovat Äänekoskelta enemmän?”

Äänekosken kaupungin valtuusto on saanut 10.11.2025 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Äänekosken kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin väestön vähenemisen takia sekä selvittää juurisyyt ja tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi. Erityisenä kohderyhmänä selvitykselle ja toimenpiteille valtuustoaloitteessa nähdään nuoret, lapsiperheet ja täällä työssäkäyvät.

Valtuustoaloite on ajankohtainen, perusteltu ja linjassa kaupungin strategian kanssa.

Seutukaupunkien, johon Äänekoskikin kuuluu, väestöennusteet viittaavat monimuotoiseen kehitykseen, jossa monet 57:stä suomalaisesta seutukaupungista kohtaavat väestökatoa ja ikääntymistä, kun taas toiset onnistuvat kasvamaan muuttovoiton ja maahanmuuton turvin.

Äänekoskella väestökehitys on ollut viime vuosina negatiivista, positiivisesta työpaikkakehityksestä huolimatta. Nyt kun tilanne työpaikkojen syntymisen suhteen kääntyi negatiiviseen suuntaan, tilanne muuttui väestön osalta enenevästi laskevaksi. Toki syyt väestön alenemaan löytyy laajemmalti alhaisesta syntyvyydestä ja korkeasta kuolleisuudesta sekä hiipuneesta muuttoliikkeestä ja maahanmuutosta.

Äänekosken kaupunki on jo tarttunut tarkempiin juurisyiden tutkimiseen ja nykytilan arviointiin, jotta oikeisiin muutoksiin päästään käsiksi. Valtuustokausittain tehtävät imago- ja muuttotutkimukset antavat tietoa suunnasta ja kehittämistarpeista mitä Äänekoskella kaivataan pito- ja vetovoiman valossa.

Aiempien selvitysten pohjalta käynnistettiin Keskustaajamien Älykäskylä-hanke. Hanke on Äänekosken ja Saarijärven kaupungin yhteistyöhanke, jonka avulla edistetään uudistumista, uusia ratkaisuja ja vahvistetaan alueiden vetovoimaa. Hanke kestää alkuvuoteen 2027. Hankkeen päätoteuttajana toimii Äänekosken kaupunki ja osatoteuttajana Saarijärven kaupunki. Keskustaajamien Älykkäät kylät - hankkeella vastataan maallemuuton haasteisiin suunnittelemalla Äänekosken ja Saarijärven keskustaajamaan uudenlaisia asumisratkaisuja ja palveluita. Tavoitteena on luoda elinvoimaisia alueita, jotka vastaavat asukkaiden, yritysten ja mahdollisten muuttajien tarpeisiin, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja elinvoimaisuutta. Uudet alueet viestivät kaupunkien kyvystä suunnitella tulevaisuutta kestävästi. Hankkeessa luodaan uusia toimintamalleja, edistetään digitaalista saavutettavuutta ja suunnitellaan pilottialueita asiakaslähtöisesti. Valituista pilottialueista luodaan havainnekuvat jatkokehitystä varten. Hankkeessa pilotoidaan muuttokummin roolia, joka on tarkoitus jalkauttaa osaksi kaupunkien omaa toimintaa hankkeen päättymisen jälkeen. Hankkeen hyödynsaajia ovat Äänekosken ja Saarijärven kaupungit, kaupunkien nykyiset asukkaat, paikalliset yritykset ja yhdistykset sekä uudet asukkaat.

Keskustaajamien Älykäskylä-hankkeen lisäksi käytettävissä on seuraavat selvitykset, joista esitetään yhteenveto 2026 aikana:

1. Laajaa nykytilan arviointi
 - a. Imago-tutkimus, valmis
 - b. Muuttotutkimus, tulossa Keskustaajamien älykäskylä hankkeessa
 - c. Asukastytyväisyyskysely, vuosittainen oma kysely on parhaillaan menossa
 - d. Väestötutkimus, eri skenaarioilla, olemassa olevaa tietoa täydennetään
2. Toimenpidesuunnitelma laaditaan pohjatietojen perusteella
3. Yhteenveto toteutetaan monialaisesti
4. Toimenpiteille I määritellään seurattavat mittarit pito- ja vetovoiman seuraamiseksi

Laajan selvityksen toteuttaminen on tarkoituksenmukaista, jotta kaupungin kehittämistoimet perustuvat luotettavaan tietoon ja vaikuttavuusarviointeihin. Näiden pohjalta saadaan Äänekosken vahvuuksiin perustuvat toimenpiteet, joilla edistetään Äänekosken pito- ja vetovoimaa. Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan selvitysten pohjalta todetuilla mittareilla.

Selvitysten tuloksia, johtopäätöksiä ja toimenpiteitä esitetään erikseen sovittavassa tilaisuudessa valtuustolle.